

Nauka a państwowa służba geologiczna

Tadeusz Marek Peryt¹Science and the national geological survey. *Prz. Geol.*, 66: 475–476.

Abstract. The Hanover declaration (1993) of the mission of a geological survey clearly states that it does not deal with management, but as a government organization it should serve the state authorities and societies by scientific advice and information on natural resources and the environment, and such a mission can be accomplished only by science, methodological competence and research independence. More than a half of the geological surveys in EU countries define themselves as research institutions (Fig. 1), and the scientific production expressed in the ratio of publications in JCR journals per staff number in some geological surveys (e.g. ČGS, BGS) is bigger than in the Polish Geological Institute – NRI (Fig. 2) what in part is related to the role played by service tasks of the PGI-NRI. The close connections of geological surveys with the scientific research are ignored by adherents of establishment of the Polish Geological Agency.

Keywords: Hanover declaration, geological surveys in EU, Polish Geological Institute – NRI

W dyskusji toczącej się na temat sensowności powołania Polskiej Agencji Geologicznej (PAG) i w powiązanych z nią odniesieniach do statusu zachodnich służb geologicznych – których dominującą formą działania ma być jakoby agencja wykonawcza – bardzo często ignoruje się, niestety, fakty niewygodne dla zwolenników takiego czy innego poglądu. Egzemplifikacją tego jest ostatni tekst poświęcony PAG w kontekście realizacji zadań publicznych przez agencje wykonawcze (Wolska, 2018).

Konkluzja H. Wolskiej (*Prz. Geol.* 5/2018, str. 275), iż celowe wydaje się powołanie Polskiej Agencji Geologicznej, wieńczy dłuższy fragment tekstu dotyczący Służby Geologicznej Norwegii (NGU). PAG ma pełnić funkcje państwowej służby geologicznej i hydrogeologicznej (str. 272). Zdaniem autorki jednostka naukowa, jaką jest PIG-PIB, nie może efektywnie wykonywać zadań państwa, m.in. z uwagi na swoją strukturę organizacyjną, a także istnieje szereg ograniczeń prawnych, wynikających np. z objęcia jej ustawowym reżimem instytutu naukowego (przypis 4). Z niejasnych powodów ignorowany jest fakt, że zgodnie z obowiązującym obecnie prawem minister nadzorujący może dowolnie ukształtować strukturę organizacyjną PIG-PIB – w sposób zapewniający właściwe wykonywanie zadań państwa.

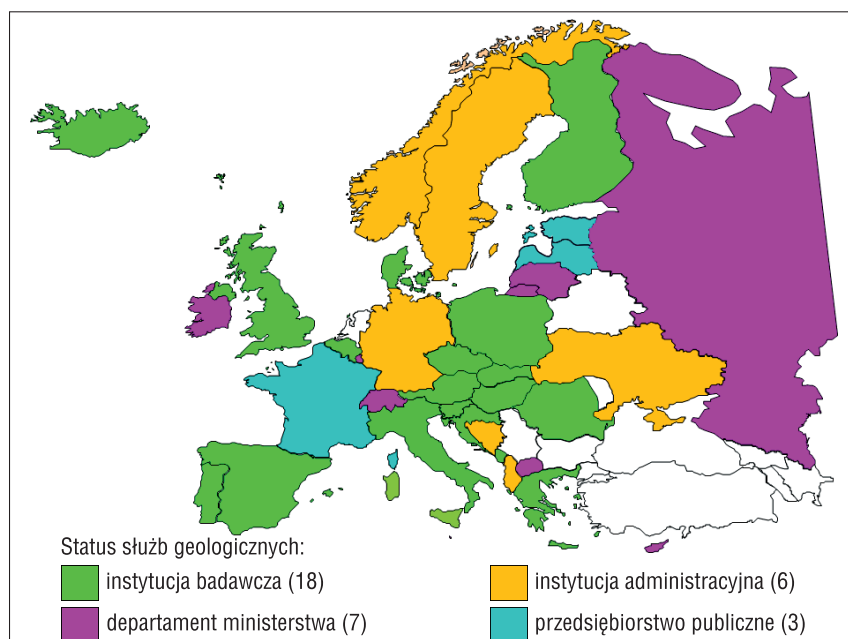
Źródłem informacji autorki jest strona internetowa NGU, przy czym zostały pominięte informacje, które przeczą narracji autorki, prowadzącej do konkluzji o celowości powołania PAG. Przede wszystkim NGU jest – jak wynika z pierwszego zdania opublikowanego na stronie <https://www.ngu.no/en/page/about-ngu> – narodową instytucją powołaną do badania podłoża skalnego, złóż kopalnin, osadów powierzchniowych i wód gruntowych. NGU – jako agencja rządowa o podstawie badawczej – służy do dostarczania informacji w zakresie nauk o Ziemi innym agencjom rządowym, a nie – jak suponuje autorka – do realizacji

zadań publicznych o charakterze gospodarczym. Ostatnie zdanie na stronie internetowej NGU dotyczy pracowników: około 65% z 200 osób zatrudnionych to pracownicy naukowcy. Dodam – bardzo efektywni, jeśli chodzi o produkcję naukową. Dla przykładu, zgodnie ze sprawozdaniem NGU z działalności w 2015 r. (str. 9), naukowcy NGU przedstawili 382 ustne prezentacje i opublikowali 137 artykułów w naukowych czasopismach i książkach.

Raz na rok EuroGeoSurveys (EGS) – organizacja europejskich służb geologicznych – opracowuje zestawienie informacji dostarczonych przez poszczególne służby, w tym dotyczące ich statusu. Jak wynika z opracowanej przez EGS mapy (ryc. 1), ilustrującej stan w 2016 r., dominującą formą służby geologicznej w krajach UE jest instytucja badawcza, chociaż także w pozostałych przypadkach (np. NGU, ale także Służba Geologiczna Litwy) komponent badań naukowych jest co najmniej bardzo istotny. Efektem tego jest m.in. duża produkcja naukowa służb geologicznych. Dla przykładu podano zestawienie dotyczące publikacji naukowych PIG-PIB, Czeskiej Służby Geologicznej oraz Brytyjskiej Służby Geologicznej w latach 2007 i 2012 – ryc. 2. Z tego zestawienia jednoznacznie wynika, że w Czeskiej Służbie Geologicznej (ČGS) – według Wolskiej (2018) będącej agencją wykonawczą, choć zgodnie z opinią samej ČGS jest ona rządowym instytutem badawczym – o wiele większą wagę przykładają do publikacji naukowych, niż ma to obecnie miejsce w pionie państwowej służby geologicznej PIG-PIB.

W 1993 r. ogłoszono deklarację hanowerską, wyraźnie stwierdzającą, jaka jest misja służby geologicznej: nie zajmuje się ona zarządzaniem, natomiast jako organizacja rządowa ma służyć władzom państwowym i społeczeństwom doradztwem oraz informacją w zakresie zasobów naturalnych i środowiska, a misja taka może być wypełniona

¹ Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; tadeusz.peryt@pgi.gov.pl.

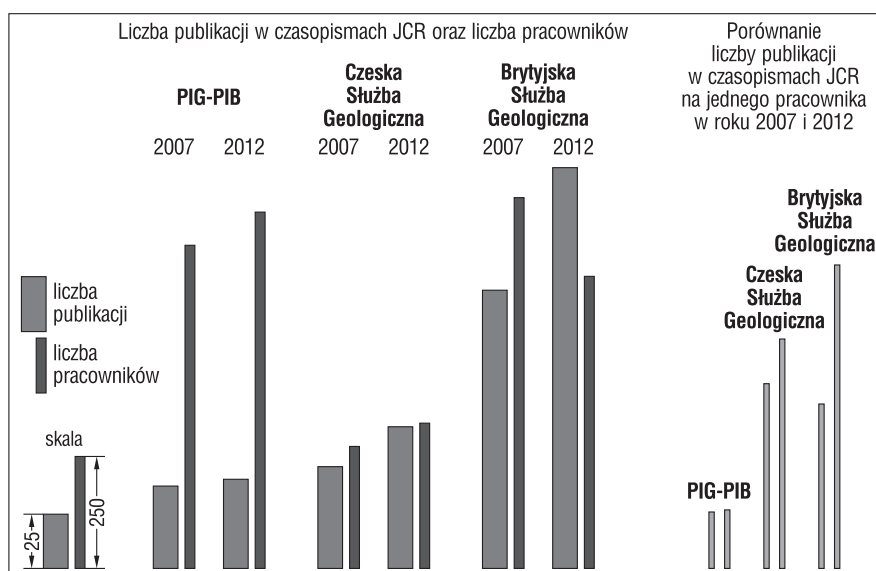

Ryc. 1. Status służb geologicznych Europy wg stanu w 2016 r., zestawiony przez EuroGeoSurveys (J. Vidovic, 16.05.2018) na podstawie ankiety przeprowadzanej corocznie wśród służb zrzeszonych w EGS. Przy czym w przypadku służb geologicznych Czech, Estonii i Łotwy, które określiły swój status jako *inny* (ČGS podała w objaśnieniach dodatkowo *rządowy instytut badawczy*) EGS przypisała ich status stosownie do podanego przez te służby opisu

Fig. 1. The status of European geological surveys in 2016, compiled by EuroGeoSurveys (J. Vidovic, 16.05.2018) based on the survey made among the members and partners of the EuroGeoSurveys (EGS); geological surveys of Czech Republic, Estonia and Latvia determined their status as *other* (ČGS additionally stated that it is *government research institute*) and the EGS attributed their status according to description given

Ryc. 2. Liczba pracowników (oznaczona wąskimi paskami) i publikacji (szerokie paski) w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej oraz stosunek liczby publikacji do liczby pracowników w służbach geologicznych: Polski (PIG-PIB), Czech (ČGS) oraz Wlk. Brytanii (BGS) w latach: 2007 i 2012, na podstawie sprawozdań rocznych tych służb

Fig. 2. Numbers of staff and publications in JCR journals, and the ratio of publication number to the staff number in geological surveys of Poland (PIG-PIB), Czech Republic (ČGS) and United Kingdom (BGS) in 2007 and 2012, based on annual reports of the surveys

tylko poprzez wiedzę, metodologiczne kompetencje i niezależność badawczą (Jaworowski, 2018).

Tymczasem – zdaniem Wolskiej (2018) – w wielu państwach znajduje zastosowanie agencja wykonawcza jako forma instytucjonalnej służby geologicznej (str. 274–275). Jedną z nich ma być Służba Geologiczna Stanów Zjednoczonych (USGS) (przypis 5). Pierwsze zdanie na stronie <https://www.usgs.gov> głosi, że celem USGS – agencji naukowej, na której logo widnieje hasło: *Nauka dla zmieniającego się świata* – są badania naukowe. Opis USGS kończy zdanie: *Każdego dnia 10 000 naukowców, techników i personelu pomocniczego pracuje dla Ciebie w przeszło 400 miejscach w USA*. Również australijska służba geologiczna ma słowo *nauka* w swojej nazwie.

Inna agencja wykonawcza to – zdaniem autorki (Wolska, 2018) – niemiecki Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe, który według informacji zamieszczonych na stronie <https://www.bgr.bund.de/EN> jest instytutem

federalnym, dostarczającym neutralnych i niezależnych porad i informacji o wszystkich zagadnieniach związanych z naukami o Ziemi i zasobami naturalnymi oraz prowadzącym badania naukowe, co świetnie wpisuje się w treść deklaracji hanowerskiej.

Jest rzeczą zastanawiającą, jak autorce – i nie tylko jej – mógł umknąć związek tych, a także wielu innych służb geologicznych z nauką...

LITERATURA

- https://www.bgr.bund.de/EN/Home/homepage_node_en
<https://www.ngu.no/en/page/about-ngu>
<https://www.usgs.gov>
 JAWOROWSKI K. 2018 – Głos w dyskusji na temat polskiej służby geologicznej. Kurier Wnet, czerwiec 2018, s. 13.
 WOLSKA H. 2018 – Polska Agencja Geologiczna. Realizacja zadań publicznych poprzez agencje wykonawcze. Prz. Geol., 66: 272–275.

Praca wpłynęła do redakcji 4.06.2018 r.
 Akceptowano do druku 6.06.2018 r.